

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Lemgoviae, 1714

Acidula Smechtana.

urn:nbn:de:hbz:466:1-8040

ACIDULA SIECHYANA

ACIDULA SMECHTANA.

MEMORIÆ SACRUM

NON. EGO. VICINIS. DUBITEM. CONTENDERE. NYMPHIS
 TANTA. LICET. NOSTRÆ. COPIA. DESIT. AQUÆ
 FRIGIDIOR. GLACIE. CERTE. MEA. NECTAR. ACORE
 UNDA. REFERT. VITRO. SPLENDIDIORQUE. FLUIT
 UTILIS. ET. CALIDO. JECORI. STOMACHOQUE. DOLENTI
 ET. PRÆSENS. ÆGRIS. RENIBUS. AUXILIUM
 PRINCIPIS. HINC. PATRUI. PRINCEPS. EXEMPLA. SECUTUS
 FERNANDUS. PATRIÆ. MAXIMA. CURA. MEÆ
 MARMOREO. POTAS. ORNAVIT. MARGINE. LYMPHAS
 ADDIDIT. ET. GRATA. CARMINA. DUCTA. MANU
 TU. MERITI. CONTRA. MEMOR. ILLIUS. USQUE. LIQUORES
 ARENTI. SITIENS. QUI. TRAHIS. ORE. MEOS
 POCULA. FERNANDI. FAC. LIBES. PRIMA. SALUTI
 INCOLUMIS. PADERÆ. QUAM. DABIT. ILLE. SUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APO-
 STOLICÆ. SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS
 PADERBORNENSIS. COADJUTOR. MO-
 NASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. CO-
 MES. PYRMONTANUS. ET. LIBER. BARO
 DE. FURSTENBERG

AD. MEMORIAM. ACCEPTI. BENEICII
 P. C. AN. M. DC. LXIX.

NAUSEAT. AUT SIQUIS. CALET. HINC. BIBAT. ÆGER. OREXIN
 NOSTRA. FACIT. STOMACHO. PELLIT. ET. UNDA. SITIM
 NECTAR. ACORE. VITRUM. SPLENDORE. ET. FRIGORE. BRUMAM
 EXSUPERAT. MEDICÆ. NEC. CARET. ARTIS. OPE

Hh

NO-

NOTÆ.

SMECHTANAM Acidulam, accolis, Metbrunne / hydromeli dictam, nos olim his elegis celebravimus.

*Nympha decus silvæ, pulcherrima Nympha sorores
Inter Hamadryadas, Naiadasque deas.*

*Quis te præsentis sparsit medicamine? quis te
Melliti fontis nomen habere dedit?*

*An, magis ut saperent, acidas tibi dulciter undas
Ambrosiæ succis diluit ipsa Salus?*

*An, velut Hyblæis è floribus omnia libat
Fingendi studio sedula mellis apis:*

*Sic, dum nunc ferri venas, nunc æris oberras,
Vim trahit inde tuæ, quæ fluit, humor aquæ?*

*Quicquid id est: stomachi fastidia vincis inertis,
Nec finis accensum bile tumere jecur;*

*Et quæ præterea versu comprehendere non est,
Sæpius innumeris pota medere malis.*

*Salve Naturæ mulsam, gratissima morbis
Sospita, languentium nectar, inempta salus.*

*Quod mihi si bilem solitâ virtute coerces,
Quæ jecori, nimio dum furit igne, nocet;*

*Carminibus nostris decorataque marmore, nomen
Grande salutiferas inter habebis aquas.*

Quibuscum concinit Musa JOANNIS ROTGERI TORKII nostri, Mindensis Præpositi, Canonici Paderbornensis ac Monasteriensis, non semel laudata,

Fons

*Fons in umbroso venerande luco,
Jam diu Phæbo sacer, ac Saluti,
Qui levas fessum jecur, & palato
Mella propinas.*

*Atticis longè potiora succis,
Quos per Hyblaos studiosa colles
Turba formosi populata florem
Condidit anni.*

*Montis intonsi decus & voluptas,
Cujus extremo pede, bullienti
Profilis astu gravis è metalli
Divite venas*

*Principem serva mihi FERDINANDUM,
Patriæ Patrem, tua concinentem
Nobili plectro, tua mella pleno
Ore bibentem.*

Virtutem hujus aquæ singulariter etiam commendat Tabernæmontanus in suo aquarum Thesauro cap. 59. salubritatem illius coram periclitatus. Tabernæmontano assentitur Rottendorffius noster in literis, quas Driburgensis acidulæ monumento subjungimus. Inter Smechtanos fontes numero plures, unus in colle situs, avibus ex eo potantibus exitialis, hominibus innoxius, petigini & scabiei medetur. Sed recitemus hoc loco Bernardi Rottendorffi, Archiatri Monasteriensis, & Medicinæ arte, & humaniorum literarum, quæ ejus morte ingens hoc anno ceperunt detrimentum, scientiâ celeberrimi viri, epistolam, ad amicum Anno 1668. 27. Martii hac super re datam.

Jam totus sum, inquit, in acidularum falsularumque facultatibus investigandis: & juratò ausim adseverare, quod Paderbornenses

H h 2

nenses suâ præstantiâ Egranis, Swalbacensibus, Antoninis, Wildungensibus aut Spadanis non cedant, si non illas supergrediantur. Joannes Guintherius Andernacus Medicus eximie doctus, dialogo secundo de earundem viribus & usu, in quo simul præcipuos Germaniæ fontes acidos describit, post Spadanos sequentia subnectit pag. videlicet 142. "In Ducatu Westphaliæ fons acidus juxta domum novam extat ferri & aluminis particeps, ad eadem, quæ superiores possunt, efficax. Fontem scilicet mellitum juxta Smechtam, den Mettbrunnen intelligit. Idem Guintherius pag. 143. ubi Pymontanum describit: Aqua hujus fontis, inquit, ochrâ præcipuè infecta est, quod acrimonia ejus testatur: eoque acris ille potius, quàm acidus dici meretur; hinc potio illius aquæ periculosa est: nam rodit interanea, præsertim corporum tenerorum, gracilium & adolescentum. Hæc esse veritati consentanea, experiens edoctus sum, & re ipsâ comperi, non in uno, sed pluribus. Subjungit Guintherius: Quia verò aqua hæc potui non idonea, ad balneas potius accomodari debet: nam tumores contra naturam, quacunque in parte corporis affligant, discutit, œdemata, podagram & chiragram ex pituita contractam, topbosque articulorum comminuit, membra fluxionibus opportuna, torpida resolutaque restituit: impetiginem, scabiem, lepram emendat, &c. Tabernæmontanus in suo aquarum thesauro mihi pag. 395. scribit, quod pyrites, quem Wasserstein vocat, in fonte Mellito seu Smechtano cæteris metallis antecellat. Pyrites autem proprie vocatur ein Feuerstein nobile metallum, cujus usus multiplex in medicina: habet enim calefaciendi, siccandi, digerendi ac discutiendi facultatem, præterea humores tartareos incidit, calculum resolvit, & contumaces obstructions reserat, ac duros tumores emollit. Idem præstant ille aquæ, quæ à minera pyritarum scaturiunt. Largiar itaque hoc præstantiæ & celebritati hujus acidulæ, ut antiquitatem vici Schmechten à quo denominatur, eruam ex hoc Caroli Crassi Imp. diplomate Herifiensi Parthenoni dato, cujus etiamnum beneficio Smechta à Nobilibus de Asselborg possidetur.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis. KAROLUS divina favente gratia serenissimus Imperator Augustus. Si loca divino cultui mancipata nostro levamus juramine, hoc nobis ad æternæ remunere-

munerationis premia capessenda profuturum fore liquido credimus. Quapropter omnium fidelium nostrorum presentium scilicet & futurorum cognoscat industria, qualiter Bispo venerabilis Paderbrunnensis Ecclesie Episcopus attulit nostrae Serenitati quoddam conscriptum in quo continebatur, qualiter quoddam Monasterium sanctarum Monialium in loco qui dicitur Herisi, una cum licentia piissimi genitoris nostri Liuthardus Episcopus, una cum decreto Liutberti Archiepiscopi, atque omnium Consynodalium suorum Coepiscoporum, simulque omnium Consacerdotum & Clericorum a fundamentis fuerat constructum ea videlicet ratione, quia ipse Liuthardus Episcopus, & soror ejus nomine Waldburc in sanctimoniali proposito permanens, tradiderunt suam proprietatem ad praefatam sanctam Ecclesiam Paderbrunnensem, quae est constructa in honore sanctae Dei Genitricis Mariae, quatinus eadem res perpetualiter in ejusdem Monasterii potestate consistant. Et deprecatus est nos idem venerabilis Episcopus Bispo, ut ipsum Monasterium & res ad illud pertinentes sub nostrae immunitatis tuitione & defensione susciperemus, & tales casas, sicut ipse in beneficium habuit in villa Nadri pro remedio animae nostrae illuc ad Dei servitium ipsis Monialibus concederemus. Nos vero ejus petitioni libenti animo satisfaciens, ita fieri decrevimus. Concessimus igitur illuc in ipsa villa Nadri hobas x. cum casa & curte, vel cum omnibus justè ad ipsas hobas pertinentibus vel respicientibus, & jussimus eis fieri hoc nostrae auctoritatis praeceptum, per quod decernimus atque jubemus, ut memorata Waldburc praefatum Monasterium Herisi diebus vitae suae securiter per hoc nostrae auctoritatis praeceptum habeat atque possideat. Post suum vero descessum licentiam ipsae sorores habeant inter se eligendi Abbatissam, una cum consensu illius Paderbrunnensis Ecclesiae Praesulis. Et mundeburdum de eadem Ecclesia habeat praefatum Monasterium Herisi, & per unumquemque annum IIII. solidos ad eandem Ecclesiam persolvant, simulque mansa x. in villa nuncupata Haionbus, quae Liuthardus venerab. Episcop. illuc perpetualiter permanenda concesserat, cum decimis villarum quae vocantur Herisi, SMAHTIUN. Northgardinun, & Suthgardinun, cum appendiciis sibi villulis in usibus Ancillarum Dei tradita, per hoc nostrae auctoritatis praeceptum plenius in Dei nomine confirmatum,

nullo inquietante, sed Deo auxiliante perpetuis temporibus consistant absque alicujus contradicentis obstaculo. Volumus etiam atque precipimus, ut saepe jam dicti Monasterii Ancillarum Dei homines, non alio modo à judiciariis personis constringantur, nisi sicut Paderbrunnensis Ecclesiae præceptis concessimus. Episcoporum quoque synodale decretum conscriptum & signo subscriptionis roboratum super memoratum Monasterium Dei nomine Herisi nostræ quoque largitatis concessione firmatum permaneat. Et ut hæc auctoritas largitionis nostræ firmior habeatur, & per futura tempora à cunctis fidelibus nostris verius credatur & diligentius conservetur, manu propriâ nostrâ sup̄ eam confirmavimus, & Sigillo nostro assignari jussimus.

Signum Domni KAROLI. Serenissimi Imperatoris Augusti. Amalbertus Cancellarius ad vicem Liutberti Archicapellani recognovi & ff. Data XI. Kalend. Octob. Anno Dominicæ Incarnationis DCCCLXXXVII. Indictione v. anno verò regni Domni Karoli Serenissimi Imperatoris Augusti, in Italia VII. in Francia v. in Gallia III. Actum ad Lustinauva curte regali, in Christi nomine feliciter. Amen.

